

Anglo . Persian Petrol kumpanyası ile İtalyan şirketleri arasında siyasî noktai nazardan ehemmiyetli bazı münazaalara sebebiyet vermişti. 1926 senesinde İngiliz — İran petrol şirketi Malakasta mın-takasının Patos civarında 250 metrelik bir sondaj kuyusunda tersiyer petrol kaynaklarına tesadüf etmiştir. Maamafih iktisadî bir işletmeye girişilmemiştir. 1934 senelerine doğru İngiliz ve Fransız şirketleri geri çekilince Arnavutluk petrol sahaları İtalyan şirketleri faaliyeti için serbest kalmıştır. 1932 denberi İtalyanlar tarafından Devoli ve Osum civarında yapılan sondajlar neticesinde 250 — 300 metre derinlikte petrol kaynakları keşfedilmiştir. İtalya hükümetinin maddî yardımı ile 1936 başlangıcına kadar 58 sondaj kuyusu açılmıştır. Sair şirketler tarafından yapılan sondaj sayısı ancak 17 yi bulmuştur. Maamafih elde edilen netice ehemmiyetsiz olarak ilk senelerde vasatı 250 ton petrol istihsaline muvafak olunmuştur. 1935 senesinde petrol nakli için Devoli ile Valona limanı arasında bir boru hattı inşa edilmiştir. Arnavutluk petrolü Bari limanında tasfiyeye tabi tutulmaktadır.

Şimdiye kadar yapılan tetkik ve araştırmalar neticesinde Arnavutluğun umum petrol ihtiyatı 12 mil. ton olarak tahmin edilmektedir. İtalya hükümeti tarafından alman tedbirler sayesinde Arnavutluğun petrol istihsalâtı 1936 da 60.000, 1937 de 84.570 ve 1938 de 89.850 tonu bulmuştur.

Son zamanlarda intişar eden "Organizzazione Industriale,, mecmuası Arnavutluğun maden zenginliği hakkında aşağıdaki malûmatı vermektedir: Bitümlü şistler yatağı Valona civarında Selenitza Anonim Şirketi tarafından işletilir. Linyit Koritsa mıntakasında Drenova civarında işletilmekte ve dahilde sarfedilmektedir.

Bakır zuhuratı 1929 danberi Skutari vilâyetinde bir kaç madenden çıkarılmaktadır. Demir ve bakır piriti Krabi dağlarının şimalinde ve Mathi çayı civarında bulunur. Bakır cenubî Arnavutlukta kalkopirit şeklinde mevcut olup Kameniza ve Rehova pirit yatakları % 40 demir %13,6 bakır ve az miktarda man-ganezle nikel ihtiva ederler.

% 45 — 50 tenörlü kromit Ochrida gölü yakınında Dogradek civarında bulunmuştur. Cıva yatakları Kruza mmtakasında mevcuttur, fakat şimdilik işletilmemektedir.

Kömür ve Kalkerden iplik

Leipzig fuarının İlkbahar 1939 mevsiminde I. G. Farbenindustire standında suni kumaş ve iplikler arasında maden kömürü ile kireç taşından imal edilmiş liflerden muhtelif şekilde örülen balıkcı ağları, halatlar, filtre kumaşları, kuşaklar alâkayı celbetmektedir. Bu ağ, halat ve kumaşlar binlerce sair mümasillerinden şekil ve renk itibarile farksızdırlar.

Taşkömür ile kalkerden mamul bu lifler Almanlar tarafından PeCe - lifi tesmiye edilmiştir. Bu isim kimyevî mad-

delerden Polyvinyl — Chlorid'in bas harfleridir. Çünkü kömürle kireçten lif elde edilmesi için evvelâ bu maddelerin istihsalı lâzımdır.

Yeni icat edilen lif gayri uzvî (anorganik) bir bünyeden çıkarılan kabili inhina (elâstikî) beyaz bir pamuktur. Alman topraklarında milyarlarca ton mevcut bulunan siyah maden kömürü ile Jura ve kalker dağlarda namütenahi miktarda hazır olan beyaz kukaalı kireç bu lifin asıl iptidaî maddesidir. Binaenaleyh ham

madde noksanlığı hissedilemez bir vaziyette olduğu gibi bu lifin imali gayet basit ve ucuz malzemeye istinat etmektedir.

Tam sentetik mensucat lifi bakımından PeCe - lifleri bu sahada esasen bir yemlik teşkil etmektedir. Herhalde ağaç veya saman hamurundan mamul pamuklardan çok farklıdır. PeCe lifinde nebati madde yerini gayri uzvi mevaddan kimya usulü ile sentetik şekilde elde edilmiş olan substanslar rol oynamaktadır. PeCe lifleri nefaset sağlamlık ve harici görünüş noktai nazarından tabii liflere nisbeten daha değerli evsafı haizdirler.

Malumat kabilinden olarak onu da söylemeli ki PeCe lifleri modaya muvafık elbise kumaşları için kullanılamaz, çünkü hararete karşı mukavemetsiz ve 80 dereceden fazla ısındıkça erimeye başlar. Bundan dolayı ütülenemezler. Buna mukabil teknik sahada geniş bir mikyasta istifade imkânı mevcuttur.

Bu lifin müsbet taraflarından da hamızlı, kalevi ve sair kimyevi maddelere karşı fazla mukavemetli olmasıdır. Binaenaleyh PeCe ipliğinden hamızlara tahammül eden elbise filtre kumaşı ve torbaları imal edilebilir. Bu eşya tabii pamuk veya yünden mamul olanlara nazaran 4 — 5 misli sağlamdır. Bundan dolayı ehemmiyetli bir miktar da yün yapağı ve pamuk tasarrufu yapılarak daha pahalı ve mahdut miktardaki uzvi lifler başka mamulât için kullanılabilir, çünkü yalnız filtre kumaşlarına sarfedilen mik-

tar büyük bir rakam teşkil etmektedir. Çürütme bakterilerine karşı PeCe ipliğinin muakavemeti de suya olan tahammülü gibi büyük bir rol oynamaktadır. Kömür ipliğinin bu evsafı bilhassa balık ağları, halatlar ve daima su ile temasta bulunan eşya imali için çok elverişlidir, çünkü tuzlu deniz suyundan bile müteessir olmaz. Bundan maada PeCa ipliği ateşte yanmaz: Ateşe tutulurken eriyerek sertleşir ve sulp bir madde haline gelir. Yangınların ehemmiyetli bir kısmı kolayca ateşlenen dekorasyon kumaşları yüzünden ileri geldiği göz önünde tutulursa, millî emlakın muhafazasında bilhassa tiyatrolarda bu gibi yanmayan kumaşların kullanılması ne kadar mühim olduğunu izaha hacet yoktur. Pe Ce ipliğinin sulanmış ve kuru halindeki metaneti, elâstikî olması, sıcaklık muhafazası için olduğu gibi elektrik izolasyonları işlerinde de muvaffakiyetle kullanılmasına imkân verir. Bu lifin imal şeması berveçhi atıdır.

